

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 88/2016-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2016 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. Jána Pirča, správcu konkurznej podstaty úpadcu PROFITUBE, spol. s r. o. v konkurze, Jazerná 3, Košice, právne zastúpenej Advokát Pirč, s. r. o., Kpt. Nálepku 17, Košice, prostredníctvom ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Ján Pirč, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach a jeho uznesením č. k. 4 CoKR 3/2012-239 z 27. februára 2013 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho uznesením sp. zn. 5 M Obdo 2/2013 z 20. októbra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. Jána Pirča, správcu konkurznej podstaty úpadcu PROFITUBE, spol. s r. o. v konkurze, **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola doručená sťažnosť JUDr. Jána Pirča, správcu konkurznej podstaty úpadcu PROFITUBE, spol. s r. o. v konkurze, Jazerná 3, Košice (ďalej len „sťažovateľ“ alebo „správca konkurznej

podstaty“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) a jeho uznesením č. k. 4 CoKR 3/2012-239 z 27. februára 2013 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a jeho uznesením sp. zn. 5 M Obdo 2/2013 z 20. októbra 2014, ktorým bolo odmietnuté mimoriadne dovolanie proti uzneseniu krajského súdu, pretože sťažovateľ nevyužil riadne (ne-mimoriadne) dovolanie.

Podstatou sťažnosti je posúdenie, či je porušením, odmietnutie poskytnutia ústavne chráneného práva na prístup k súdu, ak účastník konania čakaním na vyznačenie doložky právoplatnosti premešká lehotu na podanie dovolania, a či aj v takomto prípade môže najvyšší súd trvať na podaní riadneho dovolania ako podmienky prípustnosti mimoriadneho dovolania.

2. Sťažovateľ podal žalobu na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) proti Slovenskej konsolidačnej, a. s., a spol. o uloženie pokuty v zmysle § 30 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení platnom do 31. decembra 2011 (ďalej len „ZoKR“ alebo „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“). Okresný súd následne rozhodol rozsudkom č. k. 31 Cbi 34/2011-208 z 24. novembra 2011 (ďalej len „rozsudok súdu prvého stupňa“), ktorým žalobu zamietol. O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd uznesením č. k. 4 CoKR 3/2012-239 z 27. februára 2013, ktorým bolo odvolanie odmietnuté (ďalej len „rozhodnutie krajského súdu“).

3. V nasledujúcom období sa sťažovateľ pokúšal zistiť dátum právoplatnosti rozsudku súdu prvého stupňa prostredníctvom informačnej kancelárie okresného súdu. Poslednýkrát sťažovateľ zisťoval v informačnej kancelárii okresného súdu právoplatnosť 17. júla 2013, kde mu bolo oznámené, že právoplatnosť na rozsudku súdu prvého stupňa ešte vyznačená nebola.

4. Sťažovateľ preto 22. júla 2013 zaslal Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) podnet na podanie mimoriadneho dovolania, ktorá

tomuto podnetu vyhovel a 8. októbra 2013 doručila najvyššiemu súdu svoje mimoriadne dovolanie z 1. októbra 2013.

5. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 M Obdo 2/2013 z 20. októbra 2014 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) z dôvodu, že sťažovateľ nevyužil možnosť podania dovolania, ktorým by sa domáhal nápravy porušenia svojich práv.

6. Krajský súd napadnutým uznesením odmietol odvolanie sťažovateľa voči rozsudku súdu prvého stupňa z dôvodu, že na konanie pred súdom prvého stupňa mal byť podľa názoru odvolacieho súdu aplikovaný ZoKR, a do úvahy prichádzalo len primerané použitie Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), preto mal okresný súd rozhodnúť uznesením (v súlade s § 198 ZoKR), voči ktorému nie je prípustné odvolanie. Skutočnosť, že súd prvého stupňa rozhodol v prerokúvanej veci rozsudkom namiesto toho, že mal podľa názoru odvolacieho súdu rozhodnúť v zmysle § 197 ZoKR uznesením, odvolací súd vyhodnotil ako nepodstatnú, keďže uznesenie je menej závažné rozhodnutie ako rozsudok. Rovnako odvolací súd nepovažoval za podstatné, že prvostupňový súd nesprávne poučil účastníkov o prípustnosti odvolania proti jeho rozsudku, vzhľadom na to, že nesprávne poučenie o možnosti podať opravný prostriedok nevytvára procesné právo na podanie odvolania. Rozhoduje totiž len znenie zákona, a nie obsah poučenia.

7. Krajský súd teda vychádzal z presvedčenia, že na napadnuté konanie sa mal aplikovať ZoKR, preto voči rozhodnutiu súdu prvého stupňa v predmetnej veci nebol prípustný opravný prostriedok, a z toho dôvodu odvolanie sťažovateľa odmietol. Sťažovateľ je ale toho názoru, že prvostupňový súd postupoval správne, keď na predmetné konanie aplikoval výlučne ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, a naopak, práve krajský súd vec nesprávne právne posúdil. Rovnaký názor vyjadril aj generálny prokurátor v podanom mimoriadnom dovolaní z 1. októbra 2013, v ktorom uvádza: *„Zastávam názor, že konanie o uložení pokuty nemožno subsumovať pod pojem konkurzné konanie a v celom rozsahu naň aplikovať procesné ustanovenia ZoKR. V konaní o uložení pokuty je preto potrebné postupovať podľa ustanovení OSP. Primerané použitie OSP platí len pre konkurzné a reštrukturalizačné konanie, ako aj konanie o oddĺžení. Neplatí to však na konania*

vyvolané konkurzom, ktoré sú bežnými sporovými konaniami a v ktorých sa postupuje výlučne podľa ustanovení OSP.“

8. Tento názor potvrdil aj najvyšší súd vo svojom uznesení o odmietnutí mimoriadneho dovolania sp. zn. 5 M Obdo 2/2013 z 20. októbra 2014, keď na strane 7 v odseku 3 konštatoval: „...ako správne konštatoval generálny prokurátor, odvolací súd mal odvolanie žalobcu meritórne prejednať, pretože odvolanie voči rozhodnutiu súdu prvého stupňa bolo v tomto prípade prípustné podľa ust. § 201 O. s. p. V predmetnom konaní totiž ide o sporové konanie vyvolané konkurzom, v ktorom sa postupuje podľa O. s. p. (a neprichádza do úvahy len primeraná aplikácia O. s. p., ako to ukladalo ust. § 196 v znení do 31.12.2012 pre postup v konkurznom, v reštrukturalizačnom konaní a konaní o oddlžení).“

9. Na základe uvedeného je podľa sťažovateľa zrejmé, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil tým, že na danú vec aplikoval nesprávny právny predpis (aplikoval ZoKR namiesto Občianskeho súdneho poriadku). Z uvedeného následne pramenilo nezákonné odmietnutie odvolania sťažovateľa, čím boli porušené sťažovateľove ústavné práva na spravodlivé súdne konanie a právo na súdnu ochranu.

- najvyšší súd

10. Najvyšší súd vo svojom uznesení, ktorým odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora, konštatoval, že sťažovateľ mal možnosť domáhať sa ochrany svojich práv a nápravy nezákonného stavu spôsobeného rozhodnutím krajského súdu prostredníctvom podania dovolania. Z dôvodu, že sťažovateľ v uvedenej právnej veci nepodal dovolanie, podľa názoru najvyššieho súdu opomenul účinne hájiť svoje práva, a preto je mimoriadne dovolanie v tejto veci neprípustné.

11. S takýmto konštatovaním sťažovateľ nesúhlasí, keďže podaniu dovolania z jeho strany zabránili dôvody hodné osobitného zreteľa, najmä postup okresného súdu pri výkone zákonných povinností – najmä povinnosti vyznačovať doložku právoplatnosti na súdnych rozhodnutiach riadne a včas. Poukazuje na ustanovenie § 62 ods. 1 vyhlášky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre súdy (ďalej len „kancelársky poriadok“):

„Len čo súdny tajomník zistí, že rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, vyznačí na prvopise rozhodnutia zviazanom v súdnom spise deň, keď rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a pripojí svoj podpis a dátum vyznačenia...“ Sťažovateľ poukázal na to, že z kontextu uvedeného ustanovenia vyplýva, že súd má povinnosť vyznačiť doložku právoplatnosti do súdneho spisu bezodkladne po tom, čo sa dozvie, že rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, teda po vrátení posledného potvrdenia o doručení rozhodnutia poslednému účastníkovi konania (bezodkladne po faktickom nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia).

12. Dňa 3. apríla 2013 bolo sťažovateľovi doručené uznesenie krajského súdu č. k. 4 CoKR 3/2012-239 z 27. februára 2013, ktorým bolo odmietnuté jeho odvolanie. Následne sa sťažovateľ opakovane informoval na okresnom súde, či rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s uznesením krajského súdu už nadobudol právoplatnosť. Naposledy tak urobil 17. júla 2013, keď mu bolo opätovne oznámené, že právoplatnosť na rozsudku súdu prvého stupňa ešte nebola vyznačená.

13. Sťažovateľ prostredníctvom splnomocnenej osoby nahliadol 2. decembra 2014 na okresnom súde do súdneho spisu sp. zn. 31 Cbi 34/2011, kde zistil, že rozsudok súdu prvého stupňa nadobudol právoplatnosť 18. januára 2012 vzhľadom na uznesenie krajského súdu o odmietnutí odvolania sťažovateľa, ktoré nadobudlo právoplatnosť 10. apríla 2013. Doložka právoplatnosti na rozsudku súdu prvého stupňa aj na uznesení krajského súdu bola vyznačená konajúcim súdom až 7. augusta 2013 (*takmer 4 mesiace po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia krajského súdu*). Takéto časové oneskorenie s vyznačením doložky právoplatnosti je podľa názoru sťažovateľa v rozpore s už citovaným ustanovením kancelárskeho poriadku súdov. Z uvedeného podľa sťažovateľa jasne vyplýva, že konajúci súd si nesplnil svoju povinnosť včas vyznačiť doložku právoplatnosti.

14. Včasné vyznačenie doložky právoplatnosti má pritom významné právne následky pre účastníkov konania, keďže odo dňa právoplatnosti rozhodnutia im začínajú plynúť procesné lehoty na uplatnenie ich ďalších procesných práv napr. práva podať dovolanie. Nesplnením si povinnosti zo strany okresného súdu a nevyznačením doložky právoplatnosti preto súd znemožnil sťažovateľovi poznať rozhodujúcu lehotu na podanie dovolania, a tým mu fakticky odoprel realizáciu procesného práva podať dovolanie v relevantnej lehote.

15. Na uvedenom nič nemení ani fakt, že sťažovateľ ako účastník konania mal právo nahliadnuť do súdneho spisu, keďže uvedené porušenie povinnosti zo strany okresného súdu nemožno vykladať na ťarchu účastníka konania. Právo účastníka konania na nazretie do súdneho spisu nemôže byť chápané ako jeho povinnosť s cieľom nahrádzať činnosť a povinnosti súdu vyplývajúce mu z kancelárskeho poriadku.

16. Sťažovateľ je toho názoru, že 17. júla 2013, keď mu bolo okresným súdom naposledy oznámené, že rozsudok súdu prvého stupňa ešte nie je právoplatný (*v skutočnosti už bol právoplatný viac ako 3 mesiace*), reálne nemohol podať dovolanie, pretože mesačná lehota na podanie dovolania už uplynula.

17. Z uvedeného podľa sťažovateľa vyplýva, že nemohol poznať dátum právoplatnosti rozsudku súdu prvého stupňa v rozhodnom čase na podanie dovolania, hoci sa o jeho zistenie viackrát pokúšal, a preto nemohol vedieť, kedy mu začala plynúť jednomesačná lehota na podanie dovolania a kedy mu uplynula. Sťažovateľ zastáva názor, že nečinnosťou súdu nevyznačením právoplatnosti na prvostupňovom rozsudku včas, mu bola odňatá možnosť podať dovolanie riadne a včas.

18. Jedinou možnosťou na účinné hájenie svojich práv v tom čase podľa presvedčenia sťažovateľa bolo už len podanie podnetu na mimoriadne dovolanie, ktorý sťažovateľ zaslal na generálnu prokuratúru 22. júla 2013 a na základe ktorého generálny prokurátor podal na najvyššom súde mimoriadne dovolanie 8. októbra 2013. O uvedených skutočnostiach najvyšší súd vedel, pretože boli obsiahnuté v podnete na mimoriadne dovolanie aj v mimoriadnom dovolaní a vyplývali aj z obsahu spisu.

19. Sťažovateľ ďalej poukazuje na skutočnosť, že podnet na podanie mimoriadneho dovolania podal z dôvodov uvedených v § 243r ods. 1 písm. a), b) a c) OSP a na základe toho generálna prokuratúra podala mimoriadne dovolanie z dôvodu, že v prerokúvanej veci došlo k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci krajským súdom [§ 243f ods. 1 písm. c) OSP] a podperne tiež bolo konštatované, že bola sťažovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP].

20. Sťažovateľ upriamuje pozornosť ústavného súdu aj na tú skutočnosť, že procesnoprávny dôvod, ktorý aplikovala generálna prokuratúra na zdôvodnenie mimoriadneho dovolania [*v prerokúvanej veci došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci* § 243 ods. 1 písm. c) OSP] nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 OSP. Tento dovolací dôvod môže využiť iba generálny prokurátor na podanie mimoriadneho dovolania. Sťažovateľ ako účastník konania preto nemohol svoje práva účinne hájiť prostredníctvom podania dovolania tak ako mu to vytýkal najvyšší súd vo svojom uznesení.

21. V mimoriadnom dovolaní síce generálna prokuratúra uvádza, že sťažovateľovi bola odňatá možnosť konať pred súdom, ale toto je uvedené len sekundárne (podporne). O uvedenom svedčí aj samotná formulácia odôvodnenia mimoriadneho dovolania na strane 5, tretí a štvrtý odsek: „...*v predmetnej veci ide o nesprávne právne posúdenie veci, keď krajský súd rozhodol podľa právnej normy, ktorá na zistený stav nedopadá. Zároveň bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom, keďže v dôsledku aplikácie nesprávneho právneho predpisu krajský súd nepreskúmaval rozhodnutie po stránke vecnej, a toto len odmietol...*“. S ohľadom na všetky už spomínané skutočnosti sťažovateľ zastáva názor, že nepodanie dovolania vyplynulo z objektívnych dôvodov, ktoré on nemohol ovplyvniť a ani predvídať.

22. Sťažovateľ ďalej uvádza, že odhliadnuc od skutočnosti, že okresným súdom mu bolo znemožnené podať dovolanie včas, aj ak by tento podal z dôvodov, ktoré Občiansky súdny poriadok poskytuje, avšak takéto dovolanie by nenapĺňalo kvalitatívnu požiadavku „*účinného hájenia práv účastníka*“ a nebolo by spôsobilé zabezpečiť ochranu jeho práv. Uvedenú kvalitatívnu požiadavku v predmetnej právnej veci podľa názoru sťažovateľa mohlo napĺňať len podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom, keďže len ten má oprávnenie aplikovať ako dovolací dôvod ustanovenie § 243f ods. 1 písm. c) OSP *v prerokúvanej veci došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci*, ktoré bolo hlavným dôvodom porušenia ústavných práv účastníka konania.

23. Najvyšší súd sa navyše v odôvodnení uznesenia podľa sťažovateľa vôbec nezaoberal primárnym dôvodom podania mimoriadneho dovolania podľa § 243f ods. 1 písm. c) OSP, že *v prerokúvanej veci došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci*.

Obmedzil sa totiž len na konštatovanie, že sťažovateľ ako účastník konania mohol podať dovolanie z dôvodu § 237 písm. f) OSP *účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom*. Najvyšší súd svojím postupom akoby vyzdvihol generálnym prokurátorom sekundárne (podporne) uvádzaný dôvod podľa § 237 písm. f) OSP nad primárny dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c) OSP, ktorým sa následne vôbec nezaoberal a opomenul ho vyhodnotiť. Najvyšší súd preto podľa názoru sťažovateľa pristupoval k podanému mimoriadnemu dovolaniu prísne formalisticky, pričom sa nezaoberal a nevyhodnotil ani postup nižších súdov vo vzťahu k možnosti sťažovateľa podať dovolanie (či ho mohol podať, z akých dôvodov ho nepodal), hoci sťažovateľ poukázal na nevyznačovanie právoplatnosti včas už vo svojom podnete na podanie mimoriadneho dovolania.

24. Sťažovateľ vzhľadom na už uvedené poukazuje aj na stanovisko č. 36 publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu č. 4/2008 (ďalej len „zbierka stanovísk“), v ktorom je na strane 25 konštatované: *„Rovnako ustanovenie § 243e ods. 1, ani žiadne iné procesné ustanovenie a napokon ani žiadny iný právny predpis neobmedzuje generálneho prokurátora v tom smere, aby uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku bolo viazané aj na ďalší procesný predpoklad - na (neúspešné) využitie možnosti riadneho (prípadne aj mimoriadneho) opravného prostriedku zo strany účastníka konania. Žiadne zákonné opodstatnenie nemá teda názor, podľa ktorého ochrana poskytovaná mimoriadnym dovolaním je prípustná len subsidiárne, t. j. vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha podania mimoriadneho dovolania neúspešne využila všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov. ... I keď je mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora mimoriadnym opravným prostriedkom, výnimočnosť jeho použitia nemožno zabezpečiť rozšírením dôvodov jeho neprípustnosti nad rámec dôvodov vyplývajúcich priamo z právnej úpravy.“* Z uvedeného je zrejmé, že najvyšší súd v predmetnej zbierke stanovísk vyjadril názor, že neprípustnosť mimoriadneho dovolania nie je možné odvodzovať od skutočnosti, že účastník konania nevyužil možnosť podania mimoriadneho opravného prostriedku, napr. podanie dovolania. Sťažovateľovi preto nie je zrejmé, prečo sa najvyšší súd v napádanom uznesení odchýlil od skôr publikovaného stanoviska najvyššieho súdu v zbierke stanovísk.

Takýmto postupom najvyšší súd ohrozil právnu istotu účastníkov konania, keď o rovnakej právnej otázke rozhodol nerovnakým spôsobom.

25. Na základe všetkých už uvedených skutočností sa sťažovateľovi javí ako nepochybné, že najvyšší súd svojím uznesením sp. zn. 5 M Obdo 2/2013 z 20. októbra 2014, ktorým odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora len z dôvodu, že sťažovateľ nevyužil možnosť podania dovolania, porušil sťažovateľovo ústavné právo na spravodlivé súdne konanie a právo na súdnu ochranu tým, že mu odňal možnosť konať pred súdom.

26. Sťažovateľ napokon navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd boli porušené postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach.

Ústavný súd SR zrušuje uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 27.02.2013, sp. zn. 4CoKR/3/2012, právoplatné dňa 10.04.2013 a vracia mu vec na ďalšie konanie.

Právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd boli porušené postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Ústavný súd SR zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, zo dňa 20.10.2014, sp. zn. 5M Obdo 2/2013, právoplatné dňa 14.11.2014 a vracia mu vec na ďalšie konanie.“

II.

27. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

- *podstata veci v konaní pred ústavným súdom a v konaní pred všeobecnými súdmi*

28. Podstatou sťažnosti je posúdiť, či skutočnosť, že sťažovateľ, správca konkurznej podstaty, čakal na vyznačenie doložky právoplatnosti a takto zmeškal lehotu na podanie dovolania, je v rozpore s právom na prístup k súdu, resp. či najvyšší súd v tejto situácii mohol odmietnuť mimoriadne dovolanie z toho dôvodu, že nebolo podané tzv. „riadne“ dovolanie.

29. Sťažovateľ je správcom konkurznej podstaty. Štát si prihlásil do konkurzu svoje pohľadávky. Tieto pohľadávky boli následne správcom konkurznej podstaty v zákonnej lehote popreté. Štát potom, čo mu boli prihlásené pohľadávky správcom konkurznej podstaty popreté, podal žalobu o určenie popretých pohľadávok, pričom prvostupňový súd žalobu zamietol z dôvodu, že táto bola podaná po uplynutí zákonnej 30-dňovej hmotnoprávnej lehoty. Po zamietnutí žaloby správcu konkurznej podstaty, teda sťažovateľ, podal žalobu proti štátnym telesám (veriteľom), aby im bola uložená pokuta za nesprávne prihlásenie pohľadávok, ktorú by veritelia boli povinní následne zaplatiť v prospech dotknutej konkurznej podstaty. Prvostupňový súd žalobu o uloženie pokuty zamietol, proti čomu sa sťažovateľ odvolal, pričom vznikol spor, či odvolanie spadá pod režim zákona o konkurze a reštrukturalizácii a má byť odmietnuté, alebo patrí pod režim Občianskeho súdneho poriadku, a je tak prípustné.

30. Sťažovateľ sa domnieval, že krajský súd mal prerokovať jeho odvolanie, a nie ho odmietnuť. Proti uzneseniu o odmietnutí krajského súdu chcel preto podať dovolanie pre odňatie možnosti konať pred súdom. Keďže dovolanie sa podáva proti právoplatným rozhodnutiam krajských súdov, tak sa sťažovateľ, ako tvrdí, snažil zistiť, kedy bolo predmetné rozhodnutie právoplatné. Kým bola doložka vyznačená, medzičasom lehota na podanie dovolania uplynula. Sťažovateľ podal podnet na mimoriadne dovolanie, generálny prokurátor vec uchoпил, ale najvyšší súd dovolanie odmietol s tým, že sťažovateľ nevyčerpal riadne dovolanie, mimo režimu dovolania mimoriadneho.

- ratione personae

31. Ústavný súd v prvom rade posúdil skutočnosť, či správca konkurznej podstaty je oprávnenou osobou z hľadiska toho, že nejde o jeho majetok. Správca konkurznej podstaty na podanie sťažnosti bol síce zaviazaný veriteľským výborom prostredníctvom záväzného pokynu - teda cudzou vôľou, avšak je potrebné konštatovať, že správca pri tomto postupe zároveň prejavil aj svoju vôľu, keď nežiadal veriteľský výbor o prípadnú úpravu takéhoto záväzného pokynu (zrušiť povinnosť podať sťažnosť), respektíve nežiadal konkurzný súd o vydanie uznesenia ako vo veci podania sťažnosti postupovať (postup správcu, ak sa správca nestotožní s obsahom záväzného pokynu). V zmysle ustanovenia § 83 ods. 3 ZoKR sa teda správca konkurznej podstaty zjavne stotožnil so záväzným pokynom príslušného orgánu. V obchodnom registri je spoločnosť vedená ako PROFITUBE, spol. s r. o. v konkurze. Ústavný súd vychádzal aj z tohto, že správca konkurznej podstaty spravuje úpadcov majetok podliehajúci konkurzu, a tým nepriamo chráni aj súkromný majetok veriteľom, keďže po speňažení úpadcovho majetku tento majetok splnením čiastkového/konečného rozvrhu nadobudnú veritelia úpadcu. Správca konkurznej podstaty tým, že predmetný majetok spravuje a zároveň je povinný postupovať s odbornou starostlivosťou, musí majetok úpadcu chrániť a pri správe majetku nesmie uprednostniť svoje osobné záujmy alebo záujmy iných pred spoločným záujmom všetkých veriteľov. Ústavný súd akceptoval čiastočne aj (nie)mocenský, nevládný charakter sťažovateľa a základné právo na ochranu majetku, a tak nespochybnil jeho aktívnu legitímáciu.

- *ústavnosť výkladu oneskorenosti najvyšším súdom a právo na prístup k súdu*

32. Ústavný súd otvára svoju argumentáciu tým, že rozumie, ako sťažovateľ uvažuje, ale jeho právny názor je nesprávny. Sťažovateľovi bolo rozhodnutie krajského súdu riadne doručené a on mal vedomosť, aká je lehota na podanie dovolania. Skutočnosť, že právoplatnosť môže nastať neskôr, než je doručené odvolacie rozhodnutie, mu môže predĺžiť lehotu, ale zákon nebráni podať dovolanie k už doručenému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Vlastnosť právoplatnosti tu hrá inú rolu (porov. Dvořák, B. Právní moc civilních soudních rozhodnutí. C. H. Beck: Praha, 2008). Má uzavrieť riadne konanie, vytvoriť možnosť exekúcie a pod. Nie je jej zmyslom, aby sa čakalo na jej nadobudnutie, aby účastník mohol podať mimoriadny opravný prostriedok. Z odlišnej perspektívy sa už k tejto otázke vyjadril ústavný súd v náleze sp. zn. II. ÚS 244/2012.

- *II. ÚS 244/2012*

33. V podobnej veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 244/2012 sťažovateľ v podstate tvrdil, že súdy nemali akceptovať dovolanie protistrany, pretože bolo podané pred nadobudnutím právoplatnosti kvôli opravnému uzneseniu (porov. bod 23 II. ÚS 244/2012). V bodoch 29 - 30 citovaného nevyhovujúceho nálezu sa uvádza: *«29. Sťažovateľ však predovšetkým namietal, že najvyšší súd meritórne prerokoval žalovaným podané dovolanie napriek tomu, že pre takýto postup neboli splnené podmienky s ohľadom na opravné uznesenie vydané k meritórnemu rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bola podľa jeho názoru zmenená podstata tohto rozhodnutia. Najvyšší súd mal podľa názoru sťažovateľa ústavne nekonformným spôsobom aplikovať príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku upravujúce podmienky podania dovolania.*

30. *Podľa § 240 ods. 1 OSP účastník môže podať dovolanie do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na súde, ktorý rozhodoval v prvom stupni. Ak odvolací súd vydal opravné uznesenie, plynie táto lehota od doručenia opravného uznesenia.*

Ústavne konformným výkladom citovaného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že zákon ním výslovne určuje lehotu, do uplynutia ktorej možno podať dovolanie, pričom túto lehotu vymedzuje určením jej konca (do 1 mesiaca od právoplatnosti

rozhodnutia odvolacieho súdu). Účelom lehôt na podanie opravných prostriedkov je totiž nastolenie (resp. ochrana) právnej istoty založenej vydanými súdnymi rozhodnutiami, a to určením relatívne krátkych časových období, v ktorých sa účastník musí rozhodnúť, či sa s nimi uspokojí, alebo ich napadne dostupnými opravnými prostriedkami. V súlade s tým môže účastník podať dovolanie v ktoromkoľvek momente po doručení rozhodnutia odvolacieho súdu; aj v prípade, ak účastník konania podá dovolanie pred nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorému dovolanie smeruje, je potrebné považovať ho za včas podané. V prípade, že bolo k rozhodnutiu odvolacieho súdu vydané opravné uznesenie, jeho doručením účastníkovi konania začína plynúť ďalšia jednomesačná (nie 30-dňová, ako nesprávne uvádza sťažovateľ) lehota na podanie dovolania. Znenie § 240 ods. 1 OSP totiž zreteľne rozlišuje medzi prípadom, kedy jednomesačná lehota plynie od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia, a prípadom, kedy plynie od doručenia opravného rozhodnutia. V citovanom ustanovení tak nemožno nájsť oporu pre záver, že doručením opravného uznesenia odvolacieho súdu sa posúva dátum právoplatnosti opraveného rozhodnutia. Pokiaľ by to tak bolo, bola by práve druhá veta citovaného ustanovenia zbytočná, pretože by lehota na podanie dovolania vždy plynula od právoplatnosti odvolacieho rozhodnutia, teda v zmysle prvej vety. Názor o „posune“ právoplatnosti predmetného súdneho rozhodnutia, z ktorého (zrejme) v konečnom dôsledku vychádzal aj najvyšší súd vo svojom rozhodnutí (pozri bod 27, ako aj vo vyjadrení k sťažnosti, bod 15), je zrejme založený na uplatnení analógie legis vo vzťahu k právnej úprave obdobnej problematiky týkajúcej sa lehôt na podanie odvolania proti rozhodnutiam súdu prvého stupňa. S názorom o uplatnení analógie legis pre posudzovanú vec sa však ústavný súd nestotožňuje.

V zmysle § 159 ods. 1 OSP nastáva právoplatnosť rozsudku (a v zmysle § 167 ods. 2 OSP aj uznesenia) doručením, pokiaľ ho nemožno napadnúť odvolaním, inak až uplynutím odvolacej lehoty. Prvostupňové rozhodnutie, proti ktorému je prípustné odvolanie (§ 201 OSP), tak nadobúda právoplatnosť zásadne až uplynutím odvolacej lehoty, ktorá podľa § 204 ods. 1 prvej vety OSP plynie zásadne od doručenia rozhodnutia. Avšak podľa § 204 ods. 1 druhej vety OSP začína doručením opravného uznesenia plynúť táto lehota znova, a to v rozsahu vykonanej opravy. Nové plynutie odvolacej lehoty však znamená, že proti prvostupňovému rozhodnutiu možno (len v rozsahu vykonanej opravy) podať znova

odvolanie; to má ale podľa § 159 ods. 1 OSP za následok, že v tejto časti prvostupňové rozhodnutie (znova) nie je právoplatné, pretože nie je splnená podmienka, že ho nemožno napadnúť odvolaním. V prípade opravy prvostupňového rozhodnutia tak skutočne môže vzniknúť situácia, že rôzne časti rozhodnutia (a podľa okolností aj rozhodnutie ako celok) môžu nadobúdať právoplatnosť postupne, t. j. v rôznych časových okamihoch.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu však odvolanie nie je prípustné (§ 201 OSP a contrario), takže jeho právoplatnosť nastáva v zmysle § 159 ods. 1 OSP doručením účastníkom konania. Plynutie akejkoľvek lehoty teda nie je pre nadobudnutie právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu relevantné. Ani vydanie opravného uznesenia nemení nič na tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu už bolo doručené a tým okamihom aj nadobudlo právoplatnosť. Práve preto § 240 ods. 1 druhej vety OSP viaže plynutie novej dovolacej lehoty na doručenie opravného uznesenia, pretože vydanie takého uznesenia nemá na samotnú právoplatnosť rozhodnutia odvolacieho súdu žiaden vplyv. Účelom úpravy dôsledkov vydania opravného uznesenia na plynutie lehoty na podanie dovolania podľa názoru ústavného súdu nie je (na čo správne poukazujú aj najvyšší súd a žalovaný vo svojich vyjadreniach) sťaženie procesného postavenia dovolateľa, ale naopak, umožnenie, aby mohol uplatniť dovolanie opätovne proti tým zmenám rozhodnutia, ktoré opravné uznesenie odvolacieho súdu v ňom vyvolalo. Takéto (opätovné) plynutie dovolacej lehoty však nemôže mať za následok znehodnotenie účinkov už podaného dovolania, pokiaľ jeho dôvody nie sú nijako ovplyvnené zmenou odvolacieho rozhodnutia, ku ktorej došlo opravným uznesením.»

34. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ sa čakaním na vyznačenie právoplatnosti sám obral o možnosť podať riadne dovolanie. Je teda zrejmé, že síce neoptimálne konanie súdnej správy pri vyznačovaní právoplatnosti na to nemá žiadny vplyv.

35. Je užitočné ešte spresniť, že Občiansky súdny poriadok v § 240 ods. 1 lehotu vymedzuje iba určením jej konca, teda text „do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia“ nehovorí o začiatku a konci lehoty, ale rozširujúco uvádza iba výpočet jej konca, teda „od – do“ nemožno vykladať ako „začiatok a koniec lehoty“. Zákonodarca nemôže mať žiadny legitímny dôvod zabrániť účastníkovi podať opravný prostriedok hneď po doručení rozhodnutia a určite nemal na mysli ani určiť moment začatia plynutia lehoty

od takej „vágnej“ skutočnosti, ako je právoplatnosť rozhodnutia, ktorá sa vyznačuje vždy spätne („vágnosť“ právoplatnosti v tom zmysle, že právoplatnosť je vyznačená vždy spätne, aj niekoľko dní po reálnom nadobudnutí právoplatnosti, ak sa počíta, že doručka sa súdu musí aj vrátiť, čo trvá cca 3 kalendárne dni + pokiaľ táto doručka bude podateľňou súdu zaradená do police toho-ktorého senátu 1 deň + bude následne súdnou asistentkou pripojená do súdneho spisu + bude následne aj bezodkladne súdnou tajomníčkou po predložení spisu aj vyznačená právoplatnosť ku dňu prevzatia poslednej doručky 1 deň, pozn.), teda v zásade by osoba, ktorá chce podať mimoriadny opravný prostriedok, nikdy nemohla mať lehotu v dĺžke celého mesiaca. Teda žiaden predpis nemôže byť postavený tak, aby začiatok lehoty naviazal na skutočnosť, ktorá môže byť objektívne zistiteľná (či už samotným súdom, alebo účastníkom konania) iba spätne. Zároveň nemožno nájsť žiaden logický argument, prečo by osoba podávajúca dovolanie, poznajúca aj obsah druhostupňového rozhodnutia musela čakať na právoplatnosť (porov. Gešková, K.: *Dovolanie v civilnom procese*, 1. vydanie. C. H. Beck: Praha 2010, s. 184, marg. č. 352), keď táto je v prípade krajského rozhodnutia už iba formálna, a to jeho doručením sporovým stranám. Zákonná úprava vlastne iba vyvoláva dojem pevného stanovenia začiatku aj konca lehoty „od – do“. Ústavný súd rozumie, z čoho sťažovateľ vychádzal, mäúcim mohlo byť pre sťažovateľa práve počítanie lehoty na odvolanie. Z tohto dôvodu (rozličnej úpravy výpočtu odvolacej a dovolacej lehoty, ktorá sa však gramaticky zdá rovnaká) ústavný súd akcentuje výklad logický v spojení s výkladom teleologickým. Odvolacia lehota sa počíta v zmysle „do 15 dní odo dňa doručenia“, teda na tomto mieste Občiansky súdny poriadok určuje tak začiatok lehoty (aj keď aj odvolanie možno podať takpovediac vopred; porov. 1 Cz 84/73, Zborník IV, s. 764: „Odvolanie, ktoré bolo podané po vyhlásení rozsudku, je účinné aj vtedy, ak k nemu došlo ešte pred doručením rozsudku, a teda pred začiatkom plynutia odvolacej lehoty.“, pozn.), ako aj jej koniec, avšak pri dovolaní Občiansky súdny poriadok hovorí „do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia“, pričom týmto ustanovuje iba koniec lehoty. Pri izolovane gramatickom výklade by úsudok smeroval práve k zavádzajúcemu záveru, že pri dovolaní Občiansky súdny poriadok určuje taktiež začiatok aj koniec lehoty.

36. Nemožno súhlasiť ani s názorom sťažovateľa, že dovolací dôvod uplatnený v mimoriadnom dovolaní (nesprávne právne posúdenie veci) nebolo možné uplatniť riadnym dovolaním. V prerokúvanej veci bolo napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo odmietnuté odvolanie sťažovateľa. Podľa konštantnej judikatúry (porov. napr. judikát R 23/1994) však nesprávnym odmietnutím odvolania vždy dochádza k odňatiu možnosti konať pred súdom, čo v zmysle § 237 OSP vždy zakladá prípustnosť riadneho dovolania. Je logické, že aj postup odvolacieho súdu, ktorým sa k takémuto odmietajúcemu uzneseniu dopracuje, v sebe zahŕňa aj právne posúdenie veci (konkrétne nájdenie a výklad noriem upravujúcich prípustnosť odvolania), no prípadné nesprávne právne posúdenie sa následne prejaví v podobe výroku o odmietnutí odvolania. Proti nemu je potom dovolanie vždy prípustné podľa § 237 OSP a dovolací súd v rámci skúmania tohto dovolacieho dôvodu vždy preskúma aj správnosť právneho posúdenia prípustnosti odvolania odvolacím súdom. Z tohto dôvodu nie je pre posúdenie prípustnosti dovolania ako podmienky prípustnosti mimoriadneho dovolania rozhodujúce, že generálny prokurátor ním uplatnený dovolací dôvod označil § 241 ods. 2 písm. c) OSP, ale rozhodujúce je obsahové vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu. Ten zodpovedá dovolaciemu dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. a) v spojení s § 237 OSP.

37. Na pôdoryse týchto záverov je potrebné posúdiť ústavnosť napadnutých uznesení krajského súdu a najvyššieho súdu. Ako východiskový bod je potrebné zdôrazniť, že právny problém, ktorý vytvoril sťažovateľ, je taký „triviálny“, že z tejto perspektívy a z perspektívy konania ako celku ústavný súd posúdi aj ústavnosť odmietnutia mimoriadneho dovolania. Ústavný súd vníma, že v čase rozhodovania najvyššieho súdu jeho rozhodovacia prax týkajúca sa podmienky vyčerpania opravných prostriedkov nebola jednotná napriek jeho zjednocujúcemu stanovisku R 36/2008 a (opačné) zjednocujúce uznesenie ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 3/2015 bolo prijaté neskôršie. Akokoľvek, aj keď najvyšší súd nevyužil príležitosť vysporiadať sa v uznesení o odmietnutí s otázkou čakania na doložkou právoplatnosti, a teda s témou skutočnej možnosti podať dovolanie, a nevymedzil sa jasnejšie voči R 36/2008, ústavný súd odmieta voči nemu sťažnosť pre zjavnú neopodstatnenosť, pretože riadne dovolanie bolo natoľko zjavne prípustné, že by izolované

posudzovanie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu bolo v napätí s princípom právnej istoty ako komponentom práva na spravodlivý proces.

37. Ako z doteraz uvedeného vyplýva, sťažovateľ mal riadne prípustné dovolanie proti uzneseniu o odmietnutí krajského súdu, a preto v tejto časti možno sťažnosť odmietnuť tak pre neprípustnosť, ako aj pre oneskorenosť.

P o u č e n i e : Proti rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2016